

Türkiye’de Halk Kütüphanesi Hizmetlerinin Yerel Yönetimlere Devri: Uygulama(cılar) Açısından Bir Yaklaşım

İsmail Akman

Bartın Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi, Türkiye,
ismailakman1@hotmail.com

Nuran Akman

Bartın Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi, Türkiye,
nuranakman1@hotmail.com

Öz

Halk kütüphaneleri, buldukları bölgenin sosyal, kültürel, ekonomik gelişimine katkı sağlayan, yöresel hizmetler sunduğu için “yerel kuruluş” özelliği taşıyan toplumsal kuruluşlardır. Hizmetler, bulunduğu ülkeye göre merkezi, bölgesel veya yerel yönetimlerce sunulabilmektedir. Bu durum, ülkelerin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi politikalarıyla doğrudan ilgilidir. Demokrasinin ileri düzeyde olduğu ülkelerde yönetim biçimlerine bağlı olarak kültür-kütüphane hizmetleri bölgesel (eyalet) veya yerel yönetimlerce (belediyeler) verilebilmektedir. Türkiye’de ise kütüphane hizmetleri merkezi yönetime bağlı olarak yürütülmektedir. Ancak, özellikle 2000 yılından bu yana halk kütüphanesi hizmetlerinin yerel yönetimlerce sunulması gerektiği yönünde girişimler mevcuttur.

Türkiye’de il halk kütüphaneleri, ilçe halk kütüphanelerine oranla halkın beklenti ve isteklerine daha rahat karşılık verebilmekte ve bu sayede bölgesel anlamda algıyı canlı tutabilmektedir. Bu nedenle, Türkiye’deki birçok ilçe halk kütüphanesi birtakım zorluklarla daha fazla mücadele etmek durumunda kalmaktadır. Yerinden yönetim ilkesi kapsamında düşünüldüğünde, belediyelerin kütüphaneleri daha işlevsel hale getireceği fikri teorik olarak mantıklı görünse de toplumun kitap ve kütüphaneye bakış açısı ve sınırlı düzeydeki algısı uygulamada zorluklar yaşanacağını düşündürmektedir.

Türkiye’de, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması çalışmaları kapsamında yürütülen kamu reformu dönüşüm girişimleri içerisinde, ilçe/belde halk kütüphanelerinin dışındaki birimlerin yerel yönetimlere devri öngörülmezken,

Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilçeler dahil müzeler, galeriler, yazma eser kütüphaneleri ve il halk kütüphanelerinin Bakanlığa bağlı bırakılması öngörülmektedir. Bu yaklaşım, sayısal çoğunluğu oluşturan ilçe/belde kütüphanelerinin bütününün bir parçası olarak algılanmadığı düşüncesini ortaya çıkarmaktadır.

Bu çalışmada, kütüphane hizmetlerini yerel yönetimler tarafından yürüten farklı ülkelerin yerel yönetim yapıları Türkiye ile karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Türkiye’de kütüphanelerin yerel yönetimlere devri konusunda yapılmış olan araştırma sonuçlarından da yararlanarak Türkiye’de halk kütüphanesi hizmetlerinin “yerelleştirilmesi” girişimleri değerlendirilecek ve bu konuda özellikle ilçe halk kütüphanesi uygulamaları bağlamında izlenmesi gereken stratejiye/politikaya ilişkin önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Halk kütüphaneleri, yerel yönetimler, yerel yönetimler ve halk kütüphanesi hizmetleri, Türkiye.

Giriş

Halk kütüphaneleri; kadın, erkek, her yaştan, her düzeyde ve her meslekten okuyucunun, her konudaki düşün ve sanat ürünlerinden parasız ve özgürce yararlanmasını sağlayarak buldukları bölgenin kültürel, toplumsal ve teknik kalkınmasına yardımcı olan kurumlardır.

Bir başka tanımda ise halk kütüphanelerinin yerellik özelliğine değinilerek şu şekilde de tanımlama yapılmaktadır; “Bireylerin eğitim, kültür, bilgi ve boş zamanlar ile ilgili gereksinimlerini hiçbir ayırım gözetmeksizin ve ücretsiz biçimde karşılayarak, buldukları yörenin kalkınmasına katkıda bulunan toplumsal kuruluşlardır (Yılmaz, 2005, s. 57).

Halk kütüphaneleri yerel bilgi erişim noktaları olup öncelikli olarak bölgede yaşayan yerel halkın özelliklere göre değişiklik gösterebilen beklentilerini, ihtiyaç duydukları her türlü basılı veya elektronik materyali temin etme ve sunma amacı doğrultusunda hareket eden yaşam boyu öğrenme merkezi olarak düşünülebilir.

Yerel kuruluşlar olan belediyeler ve özel idareler için yapılan bir tanımlamada, “Yerel yönetimler, ulusal sınırlar içerisindeki değişik büyüklüklerdeki topluluklarda yaşayan insanların,

ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş olan anayasal kuruluşlardır.” (Wikipedia, 2015).

Yerel bir hizmet olarak görülen kütüphane hizmetlerin yerel yönetim kuruluşlarınca verilmesi fikri savunulsa da ülkemiz şartlarında yerel yönetimlerin uluslararası standartlara kavuşmadığı ayrı bir gerçektir. Ancak, ülkemiz dışındaki örneklerde gelişmiş yerel yönetimlerce verilen halk kütüphanesi hizmetleri ise göz doldurucudur.

Çalışmamızda, Kütüphane hizmetlerini yerel yönetimler tarafından yürüten farklı ülkelerin yerel yönetim yapıları Türkiye ile karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Türkiye’de kütüphanelerin yerel yönetimlere devri konusunda yapılmış olan araştırma sonuçlarından da yararlanarak Türkiye’deki halk kütüphanesi hizmetlerinin “yerelleştirilmesi” kapsamında izlenecek yol haritasına ilişkin önerilerde bulunulacaktır.

Halk Kütüphaneleri Yerel Özellikleri

Yerel bir kuruluş olmak ve hizmet ağını yerel dinamiklere göre şekillendirmek, kütüphane hizmetlerinin bu perspektifte geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Bir yöredeki halk kütüphanesi koleksiyonunun yerel kullanıcı taleplerine göre geliştirilmesi halk kütüphanelerinin “yerel” kuruluş olduğunun bir başka göstergesi olarak düşünülebilir. Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü’nün 2011 yılında ortaya çıkardığı “Türkiye Okuma Kültürü Haritası” (KYGM, 2011) isimli çalışma kapsamında elde edilen veriler, Türkiye’nin yedi farklı bölgesinde “kitap türleri”, “tema” “konu” vb. açılardan farklı algılamalar olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda, halk kütüphanelerinin pratikte yerelinden yönetilmesinin, bölgesel anlamda bireylerin bilgi odaklı ihtiyaçlarının saptanması ve karşılanması konusunda daha uygun olduğu düşünülebilir.

Dünyada halk kütüphanelerinin yönetim biçimi olarak başlıca üç sistemden bahsedilmektedir. Bunlar: Merkeziyetçi, bölgesel (eyalet) ve doğrudan yerel yönetime dayalı olarak adlandırılabilir halk kütüphanesi sistemidir (Yılmaz, 2013, s. 273).

Türkiye’de halk kütüphaneleri merkezi yönetimin ağırlıklı olduğu ve kısmen yerel yönetimlerin katıldığı bir sistemle

yönetilmektedir. Eski sosyalist ülkeler de bu sistemin uygulandığı ülkelere örnek olarak düşünülebilir (Yılmaz, 2005. s. 59). Bu yönetim anlayışında, halk kütüphaneleri için Ulusal kütüphane politikalarının belirlenmesi, koordinasyon, planlama, personel ve bütçe konuları merkezi hükümet ve onun alt organı olan ilgili bakanlık tarafından yürütülmektedir.

Yerinden yönetim sistemi içinde yönetilen halk kütüphanelerinin bağlı bulunduğu yerel yönetimler (belediyeler), “kendilerini ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacı ile kurulan, özerk, yasalarla belirlenmiş özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, üstlendiği hizmetler için örgütsel yapısını kurabilen merkez yönetimi ile ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişilikleridir” (Yalçındağ, 1995, s. 15). Bu tanıma göre Türkiye yerel yönetimlerini karşılaştırdığımızda benzer yanlar olmasına rağmen genel anlamda farklılıkların bulunduğu da düşünülebilir. Türkiye’deki yerel yönetimler bir vesayet altında bulunmakla birlikte bağımsız değildir. Atama, kadro tahsisi, imar planı, bütçe kararları vb. konularda alınan her türlü karar, merkezi hükümetin atadığı Valinin onayı ile hayata geçirilmektedir. Bunu yanında, 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası ile birçok ilçe belediyesinde yetki sınırlandırılmasına gidildiği ve yetkilerin sembolik boyutta kaldığı bilinmektedir. Türkiye’de İl Özel İdaresi (YİKOB) ve Belediyeler merkezi hükümetin denetimi altında bir özerkliğe sahip değildir, dolayısıyla yeterli personel kadrosu ihdas etme, vergi çıkarma, mali kaynak yaratma yetkileri de bulunmamaktadır. Özellikle bütçe bakımından merkezi hükümetin mali fonlarına bağlı kalınmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de yerel yönetim yaklaşımının olması gerekenin uzağında kaldığı söylenebilir.

ABD’ de kasaba, kent, ilçe yerel yönetimlerinin üzerinde, bölgesel ölçekte genellikle belirli bir hizmeti sunmak için oluşturulmuş elli binden fazla özel amaçlı yerel yönetim birimi bulunmaktadır. Bu birimler, diğer yerel yönetim birimlerinin tek başına yapamayacağı bir işi yapmak ya da bir alanda hizmet üretmek için oluşturulmuştur. Özel amaçlı yerel yönetim birimleri, yerel yönetimlerin inisiyatifi doğrultusunda oluşturulsa da, bu birimlerin varlığı eyalet yasalarına dayanmaktadır. Belediye yönetimindeki özel amaçlı yerel yönetim birimlerine örnek vermek gerekirse; su, toplu taşıma, kütüphane, hastane, çevre koruma, eğitim gibi alanlarda çok sayıda özel amaçlı yerel yönetim birimleri

bulunmaktadır (Okçu ve Özgür, 2013, s. 35). Amerika'da 19.994 adet halk kütüphanesi bulunmaktadır.

“Türkiye’de yerel yönetimlerin kurdukları birlikler, parasal kaynak, araç-gereç, personel yetersizlikleri yönetsel güçlükler, birlik alanının hizmet gerekleriyle uyumsuzluğu, siyasal çıkar çatışmaları, gibi etmenlere bağlı olarak başarısız olmaktadır” (İnanç ve Ünal, 2016, s.18).

Almanya’da, yerel yönetimlerin genel olarak yasaların kendilerini kısıtlamadığı alanlarda yetki sahibi olduğu bilinmektedir. İmkânlar dahilinde her türlü yerel hizmetin planlanması ve sunulmasında yürütücü rol alınmaktadır. Yerellik ilkesinin en üst düzeyde uygulanmasında sivil toplum kuruluşları önemli bir role sahiptir. Yerel yönetimlerin görevleri zorunlu ve isteğe bağlı olarak iki şekilde sınıflandırılmıştır. Zorunlu görevler: Cadde, sokak temizliği, imar planlama, kreşler, gençlik yardımları, konut yardımı, oku yönetimi, halk eğitim merkezleri, çöp toplama, atık su vb. ile ilgili görevlerdir. İsteğe bağlı görevler: Yeşil alan çalışmaları, müzeler, yüzme havuzları, tiyatro, gençlik merkezleri, kütüphaneler, yaşlı bakım merkezleri vb. ile ilgili görevlerdir. Kırsalda bulunan ya da küçük ölçekli belediyeler temel hizmetlerini yerine getirmektedir. Bu birimlerin üretmediği ya da sunamadığı hizmetler bir üst belediye tarafından yürütülmektedir. Almanya’da nüfusu 100 binin üzerindeki belediyeler büyükşehir niteliğinde belediyeler sınıfında yer almaktadır (Okçu ve Özgür, 2013, s.66). Almanya’da 11 binden fazla halk kütüphanesi vardır.

Finlandiya yerel yönetim sistemi, özerklik kapsamında en üst seviye sayılabilecek ülkeler arasında yer almaktadır. 1995 yılında yürürlüğe giren Yerel Yönetim Yasası ile her belediye üniter yapıya aykırı olmamak kaydıyla kendi iç teşkilat yapısını düzenlemektedir. Finlandiya’da kent ve kırsal belediyeleri olmak üzere iki tür belediye bulunmaktadır. Bu belediyelerin temel ve zorunlu görevleri arasında; önleyici temel sağlık hizmetleri, çocuklar için kreşler, yaşlı bakımevleri, orta düzeye kadar eğitim kurumları, kütüphaneler, yol bakımı, atık yönetimi gibi görevler sayılmaktadır. Temel hizmetlerin yanı sıra belediyeler yasalarda belirtilmeyen ilave gönüllü görevler de üstlenebilmektedir. Finlandiya’da belediyelerce verilen kütüphane hizmetlerinin zorunlu hizmet sınıfında yer aldığı gözden kaçırılmamalıdır.

Halk Kütüphanelerinde Hizmet Devri Yaklaşımı

Halk Kütüphanelerinin devrine ait yasa taslaklarına göre il, ilçe, belde kütüphaneleri farklı yönetim birimleri olan özel idare ve belediyelere bağlanacak olması ulusal kütüphane sisteminde büyük bir değişime neden olacaktır. Türkiye genelinde, yerel yönetimlerin yaklaşımına göre kütüphanecilik alanında ulusal standart geliştirme, planlama, koordinasyon alanlarında birbirinden farklı düzeyde gelişim gösteren kütüphaneler ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

Halk kütüphanelerin yerel yönetimlere devri konusunda gerçekleştirilen bir çalışma kapsamında kütüphanecilerin devir konusundan %72,5 oranında endişe duyduklarını tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, gerçekleştirilecek devrin belediyelerden ziyade İl Özel İdarelerine yapılması gerektiği yönünde fikirler ortaya atılmıştır (Demircioğlu, 2007, s.126-127).

Özel idare yöneticileriyle yapılan bir çalışmada, “özel idare yöneticilerinin devir gerçekleşmeden önce bu hizmetlere çerçeve çizecek yasal düzenlemelerin yapılmasının önemli olduğuna büyük oranda katıldıkları (%90,4) ya da kısmen katıldıkları görülmektedir. Yılmaz'ın aynı çalışma kapsamında özel idare yöneticilerinin halk kütüphanesinin özel idarelere devrini isteyip istemedikleri tespiti yönünde yapılan anket çalışmasında ise %76 oranında halk kütüphanelerini istemedikleri sonucu ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2013, s.338).

Kamu yerel yönetim yapısından reform niteliği taşıyacak çalışmalar kapsamında 6360 sayılı yasa ile kaldırılan 30 İl Özel İdaresi ve bunların yerlerine kurulan Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıklarının görevleri içinde kütüphanelerin yer almamış olması ise üzerinde durulması gereken önemli bir durumdur. YİKOB'ların görev ve yetkilerine aşağıda değinilmektedir:

“Kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılmasını, izlenmesini ve koordinasyonunu sağlamak, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmek ve bunları denetlemek, afet ve acil yardım hizmetlerini koordine etmek ve yürütmek, ilin tanıtımına yönelik faaliyetleri yürütmek ve koordine etmek, temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerini yürütmek, merkezi idarenin adli ve askeri teşkilatı dışındaki taşra birimlerinin yürüttükleri hizmet ve faaliyetlerin

etkinlik, verimlilik ve stratejik plan ve performans programlarına uygunluk açısından değerlendirildiği raporu hazırlamak ve valinin değerlendirmesi ile birlikte Başbakanlığa ve ilgili bakanlıklara göndermek.”

Bu durumda devirle ilgili yeni yasa tasarısı girişimlerinde tek alternatif olarak belediyeler kalmaktadır.

Yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi ve özerkleştirilmesi konusunda uzun yıllar gerek akademik gerekse politik çevreler tarafından önemli girişimlerde bulunulmuştur. Ancak, gelinen noktada yerel yönetimlerin hem yönetim hem de kurumsallaşma düzeyinde oldukça önemli sorunlarla karşı karşıya olduğunun altı çizilmektedir (Parlak, 2010, s.52).

Türkiye’de halk kütüphanelerin özel idarelere veya belediyelere bağlanmasına gerekçe olarak pek çok neden öne sürülebilir. Bu gerekçeler, yerinden yönetim sisteminin sağlıklı işleyebilmesi için tüm yasal alt yapısı tamamlanmış, ekonomik gücü yerinde, anayasal sınırlar içinde özerk ülkelerin yerel yönetimleri için geçerli olabilir. Fakat Türkiye’de belediyelerin tam anlamıyla gerçek “Yerel Yönetim” özellikleri taşıdığını söylemek zordur. Türkiye, 21.11.1988 tarihinde imzalanan 18 maddelik “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı”nın yedi maddesine çekince koyarken Avrupa ülkeleri büyük çoğunlukla antlaşmanın ilke şartlarını yerine getirmişlerdir (Bilgesam, 2011). Kamuda yerel hizmet sunumuna yönelik yapılan reformların tam olarak gerçekleştirilemediği, yasal düzenlemelerin tamamlamadığı bir yapı içerisinde kütüphanelerin mevcut şartlarda yerel yönetimlere devredilecek olması gerçekçi bir yaklaşım olarak değerlendirilmemektedir.

Devir sonrası yasal mevzuat bakımından bir alt yapı olmadığından halk kütüphanelerinin kabuk değiştireceği, farklı rollere bürüneceği, kurumsal varlığının bugünkü gibi devam ettiremeyeceği düşünülmektedir. Yine kütüphaneleri devir alacak olan yerel yönetimlerin yöneticilerinin de bu devire hazır olmadıkları yapılan çalışma sonuçlarından anlaşılmaktadır.

Belediye başkanlarının kişisel yaklaşımları ve kitap, kültür, kütüphane konularındaki algı düzeyleri kütüphanelerin kaderini belirleyecek önemli etkenlerdir. Bazı ilçe belediyeleri devir aldıkları kütüphanelere gereken özeni ve ilgiyi gösterirken kimileri de ilgisizlikten, maddi imkânsızlık ve personel

eksikliğinden kapanmak durumunda kalacaktır. Kütüphane hizmetlerinin sınırlarını belirleyen bir yasa da olmayacağı için kütüphanelerin varlık ve yokluk arasındaki ince çizgide hayatta kalmak için mücadeleye gireceği düşünülebilir. Faaliyetlerini sürdürerek belediyelerden destek alan kütüphaneler için olumlu gelişmeler yaşanırken aynı şartlara sahip olamayacak kütüphaneler için süreç daha zor işleyecektir (Akman, 2009, s.612).

Bu gün yerel yönetimlerce kurulmuş olan ve başarılı olarak faaliyetlerini sürdüren Belediye kütüphaneleri bulunmaktadır. Örneğin; Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehir Kütüphanesi, Bursa- Nilüfer Belediyesi Kütüphanesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kütüphanesi başarılı örneklerden sayılabilir. Birkaç metropolle sınırlı bu girişimlerin Türkiye'de yaygınlaştırılmasının iyi bir planlama ve yasal dayanakla desteklenebileceği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Ayrıca bu girişimin yaygınlaştırılması, taşra il ve ilçe belediyelerinin hizmet sundukları bireyler için öncelikli ve çağdaş bir ihtiyaç olarak algılanmasının sebebi olarak düşünülmelidir. Kısa vadede ülkemiz yönetim yapısı içinde halk kütüphanelerinin yerel yönetimlere devri olanaklı görülmemektedir. Pek çok belediye günümüzde yerel hizmetleri çöp toplama, su ve kanalizasyon üçlüsü olarak algılamaktadır. Yöneticilerin belediye vizyonuna bakış açlarındaki eksiklik bu durumun sebebi olarak düşünülmektedir. Türkiye'de, belediyecilik geleneğinde kültür hizmetlerinin yer edindiğini söylemek güçtür. Bunun yanında, kaynak tüketen bir birim olarak düşünülmektedir.

Kültür, bir toplumun kimliğini belirginleştiren bir unsurdur. Kültürün bir parçası da kütüphanedir ve kütüphaneler bulunduğu toplumun temel ihtiyaçlarından birisi olarak düşünülebilir. Sosyal devletin eğitimi, sağlığı, tanımı geliştirmek ve korumak üzerine nasıl ulusal politikaları varsa aynı yaklaşım kültür ve kütüphane kavramları içinde geçerli olmalıdır. Kütüphaneler, bulunduğu yöreyi aydınlatan, ücretsiz hizmet sunan toplumsal bilgi merkezleridir. Bu birimler devlet için vazgeçilebilir, feda edilebilir kuruluşlar olarak değerlendirilmemelidir. Toplumun kültürel kalkınması için hayati önem taşıyan kurumlardır. Bu nedenle ülkede sadece illeri ve büyükşehirleri öncelikli olarak değerlendirip taşraya sunulacak hizmetleri yok saymak doğru bir yaklaşım değildir. Zira, il ve büyükşehir sınırları içindeki müze, galeri ve kütüphaneleri bakanlık kendi himayesine alırken mevcut

kütüphanelerin %90'ını oluşturan ilçe ve kasaba kütüphanelerini belediyelere/özel idarelere devrederek kaderine terk etmek yanlış bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle öncelikle bakanlığın ve Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'nün görevini ve sorumluluğunu yerine getirmesi, kütüphanelerin tamamının bir bütün olarak anlam taşıdığını kavraması ve bu şekilde yansıtması gerekmektedir.

Toplum hayatında, Osmanlı'dan günümüze kadar var olma mücadelesi veren kütüphanelerin son zamanlarda keskin bir viraja girdiği düşünülmektedir. Yasa düzenleyiciler, ayakları yere basan, gerçekçi, sonuçları iyi düşünülmüş bir devir gerçekleştirirse bu kütüphaneler için Cumhuriyet tarihindeki en büyük dönüşüm olarak dikkat çekecektir. Aksi bir durumda, bu güne kadar güçle bu noktaya gelmiş ulusal kütüphane sistemi yok olma sürecine girmiş olacaktır. Metropollerde ve eğitim seviyesinin yüksek olduğu bölgelerde halk kütüphaneleri faaliyetlerini sürdürme fırsatı bulurken büyük çoğunlukla Anadolu'daki kütüphaneler zor bir sürece sürüklenecektir.

Türkiye'de Halk Kütüphanelerini İlgilendiren Yasal Çalışmalar

Türkiye'de halk kütüphanelerini yakından ilgilendiren yasal kapsamlı birçok girişimde bulunulmuştur. Bunlar:

- Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılanması Hakkında Kanun -2004
- 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 5302 sayılı Özel İdaresi Kanunu
- Kültür ve Turizm Bakanlığının Bazı Taşra Kuruluşlarının İl Özel İdareleri ve Belediyelere Devredilmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı. -2006
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- 6360 Sayılı Torba Kanun (Yıkob)
- 4848 Sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun Geçici Maddelere Ek Yapılmasına Dair Kanun Teklif (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010)

Türkiye’de yerel yönetim denince özellikle belediyeler ön plana çıkmaktadır. Ancak, bu yaygın kanının aksine üç farklı yerel yönetim birimi bulunmaktadır. Bunlar: Özel İdareler, belediyeler ve köylerdir (Yılmaz, 2013, s. 293). 6360 sayılı kanunla bazı İl Özel İdareleri kapatılmış ve yerlerine 30 adet “Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları” kurulmuştur. Belediyeler, ilgili kanun kapsamında yerel anlamda kültürel hizmetler sunma konusunda okuma salonları ve kütüphane kurma konularında tam yetkilendirilmemiştir. 2005 tarihli belediye kanununun da “Kütüphane” kavramı 77. “maddede ki “Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım” başlığı altında bir defa geçmiştir. Bu durum yasa düzenleyicilerin kültür hizmetlerine bakış açısının bir gösteri gibi değerlendirilebilir. Türkiye’de halk kütüphanesi hizmetlerinin yürütülmesine yönelik bir yasa da bulunmamaktadır. Halk kütüphanelerinin yasal mevzuat bakımından esas alabileceği tek yasal dayanağı 11 Ocak 2012 tarihli ve 28170 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Halk Kütüphaneleri Yönetmeliğidir” . Bu yönetmeliğin, 4848 sayılı “Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” yerine kütüphane ile ilgili oluşturulabilecek temel bir yasaya dayanarak çıkarılması kütüphaneler ve hizmetleri kapsamında işleyiş açısından daha doğru ve mantıklı bir girişim olacağı düşünülebilir.

Günümüzde, halk kütüphanelerinin yerel hizmet üreten birimler olmaları nedeniyle yerel yönetimlere bağlı olması gerektiği yönünde fikirler üretilmekte ve hükümetçe yeterince inceleme yapılmadan yasa çıkarma girişimlerinde bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak kapsamlı şekilde ilk yasa çıkarma çalışması 15.07.2004 tarih ve 5227 sayılı “Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanunu” dur. Bu yasa ile birlikte, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın kuruluş yasasında değişiklik yapılarak bakanlığın tüm taşra birimleri kaldırılarak, illerde bulunan birimleri İl Özel İdarelerine ilçelerde bulunanlar ise ilçe belediyelerine devri sağlanması planlanmış ancak başarısız olunmuştur (Akman, 2008, s. 226). Daha sonra, 2006 yılında, “Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın Bazı Taşra Kuruluşlarının İl Özel İdarelere ve Belediyelere Devredilmesi ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” hazırlanmış ve Meclis’e sunulmuştur. Tasarıya göre, bakanlığın taşra teşkilatında bulunup “belediye sınırları içinde yer alan güzel sanat galerileri, müzeler, kütüphaneler, kültür merkezleri ile danışma büroları belediyelere; bunlardan belediye sınırları dışında kalanlar ile il halk kütüphaneleri ve arkeolojik eserler

bulunan müzeler ise il özel idarelerine devredilmesi planlanmış ancak meslek örgütü ile akademisyenlerin tepkisi sonucunda etkisiz bir girişim olarak kalmıştır (Güneysu, 2013). Bu konuda, yasa çıkarma açısından gösterilen çabalar zaman zaman Kültür ve Turizm Bakanı ile bürokratlarca da gündeme getirilmiştir. Siyasetçilerin kütüphanelerin yerel yönetimlere devir konusunda fikirlerini açıkça beyan etmelerinden sonra yeni yasa girişimleri ortaya çıkmıştır. 2006 yılında denenen fakat başarılı olmayan son yasa çalışması ise 2010 yılında Meclis'e sevk edilmeye hazırlanan "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Bazı Taşra Kuruluşlarının İl Özel İdareleri ve Belediyelere Devredilmesi İle Bazı Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Yasa Tasarısı" dır. Etkisiz kalan önceki yasa çalışmalarını yeniden gündeme alan bakanlık tarafından, il ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan kütüphane, yazma eser kütüphaneleri, kültür merkezi, danışma bürosu, güzel sanatlar galerisi ve müzelerin bakanlığa bağlı diğer tüm ilçe ve belde halk kütüphanelerinin özel idarelere devredilmesi amacıyla hazırlanan bu tasarı da yasalaşamamıştır.

Eski bakan Ertuğrul Günay 2010 yılında Milli Kütüphanede Kütüphane Haftası Açılışı konuşmasında, halk kütüphanelerinin yerel yönetimlere devri konusunda yapmış olduğu konuşmasında "Elbette bakanlığın kütüphanelerinin tamamıyla gözden çıkarılması gibi bir durum söz konusu değildir. Milli Kütüphane, yazma eserler, Milli Kütüphane ile ilgili bütün bu ağ elbette Kültür Bakanlığı içindedir. Ama Anadolu'da kütüphane değil, belki kitap evi, okuma evi denebilecek olan çok sayıda doğrudan bakanlığa bağlı ünite var. Acaba bütün bunları yerel yönetim merkezindeki, ücre köşesindeki okuma evi, kitaplık denecek şeyi buradan yönetmeye kalkmak doğru mu?" diye açıklamalarda bulunmuştur (İğrek, 2013).

Meclisin 2004, 2006 ve 2010 yıllarında gündemine getirilen yasa tasarılarında devredilmesi planlanan kütüphane türleri bakımından Milli kütüphane ve yazma eser kütüphaneleri dışında bir kriter belirlenmemiştir. Yasa önerilerinin meclise her sunulduğunda kütüphanelerin bağlı olacağı kuruluş konusunda değişiklikler yapılmıştır. 2010 yılındaki son yasa taslağına göre İl ve büyükşehir belediyesi sınırlarındaki tüm ilçe kütüphanelerinin bakanlıkta kalması, diğer tüm ilçe ve kasaba halk kütüphanelerinin özel idarelere devredilmesi planlanmıştır. İl halk kütüphanelerinin ve bazı ilçe halk kütüphanelerinin bakanlıkta bırakılması, ilçe/belde halk

kütüphanelerinin belediyelere/özel idarelere devri gibi halk kütüphanesi sistem bütünlüğünü bozacak bir uygulamanın halk kütüphanelerinin geleceği açısından hayati riskler içerdiği düşünülebilir.

Yasa aracılığıyla gerçekleştirilemeyen kütüphane devri 2012 yılında çıkarılan “Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği’ne eklenen iki madde ile yasal olmayan bir yolla çözüme kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Yönetmelikte kütüphanelerin devri ile ilgili şu iki madde yer almaktadır:

- “Çeşitli nedenlerle hizmet veremeyen kütüphaneler, hizmetleri sürdürmesi koşuluyla, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına bir tutanak çerçevesinde bakanlıkça devredilebilir”
- “Devredilen kütüphaneler, il kültür ve turizm müdürlükleri ile il halk kütüphanesi işbirliğiyle izlenir. Tutanak koşulları yerine getirilmemesi durumunda, devredilen kütüphanenin her türlü taşınırını il içinde ihtiyacı bulunan başka kütüphanelere bakanlık onayı ile devredilir”

Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre yerel yönetimlere devredilen 321 halk kütüphanesinin ilgisizlik, personel yetersizliği ve ödenek yokluğu nedeniyle kapanmak zorunda kaldığı gerçeği göz ardı edilmemelidir. Türkiye’de bugünkü yerel yönetim yapısında ve mevcut halk kütüphanesi mevzuatı ve diğer bağlayıcı mevzuatlar kapsamında halk kütüphanelerinin belediyelere devredilmesinin ciddi ve onarılamaz bir soruna sebep olacağı savunulmaktadır. Bakanlıkça bugüne kadar yerel yönetimlere devredilen kütüphane sayısı 321 olarak açıklanmıştır (Güneysu, 2013).

Bu kütüphanelerinin neredeyse tamamının kapandığı ve malzemeleriyle beraber yok olduğu gözlenmiştir. Devredilen kütüphanelerin bakanlıkça kontrol edilmediği, işletilmeyen kütüphanelerin protokol hükümleri gereği geri alınmadığı anlaşılmaktadır. Mesela, Bayburt Arpalı Halk Kütüphanesi, Yozgat Eymir Halk Kütüphanesi ve Bartın-Apdipaşa Halk Kütüphanesi’nin resmi olarak görünüyor olması fakat bu kütüphanelerin hizmet vermiyor olması durumun ciddiyetini ortaya çıkarmaktadır.

Halk Kütüphanelerinin Devri: Avantaj ve Dezavantajlar

Halk kütüphanelerinin, özellikle ilçe halk kütüphanelerinin yerel yönetimlere devredilmesi beraberinde avantaj ve dezavantaj gibi görünen bazı durumları da ortaya çıkarmaktadır. Bu avantaj ve dezavantajlara aşağıda değinilmektedir.

Avantajlar;

- Aydınlatma, ısıtma, temizlik, kırtasiye ihtiyaçlarının hızlı şekilde karşılanması,
- Bürokrasinin azaltılması,
- Yerel niteliklerinin güçlenmesi,
- Yerel dermenin daha iyi geliştirilmesi,
- Yerel dinamiklere göre koleksiyonu geliştirebilme,
- Yerel halkın katkısının daha kolay alınarak kütüphaneyi benimsemesi ve sahip çıkması,

Dezavantajlar;

- Kütüphanenin her türlü donanımının farklı amaçlar için kullanılmak üzere kütüphaneden çıkarılması,
- Belediye yönetiminin siyasi yapısının kütüphane üzerinde olumsuz etkisi,
- Koleksiyonun belediye siyasi yapısına göre sansüre uğraması,
- Yerel halkın etkin biçimde kütüphaneye olumsuz müdahalesi,
- Kütüphane hizmetlerinin belediye yönetiminin duyarlılığına göre inişler-çıkışlar göstermesi, günlük yerel ve genel siyasetten etkilenmesi.

Avantaj olarak görünen önerilerin pratikte karşılığı bulunup bulunmadığı sağlıklı bir şekilde test edilmemiştir. Teoride bazı kırtasiye, bürokratik işlemlerin yerelden daha kolay çözülebileceği tezi üzerine oturtulan gerekçelerin günümüz kütüphane sistemi için geçerliliği yoktur. Zira; tüketim malzemeleri için düzenli gönderilen ödenek, merkezi yönetimle elektronik iletişim olanaklarının artması, merkezden yoğun materyal alımı gibi pozitif gelişmeler bu konulara bağlı olarak halk kütüphanelerinin yerel yönetimlere devredilmesi tezlerini tamamen çürütmektedir. Personelin yerelden daha kolay temin edilebileceği tezi ise temelden yanlış kurgulanmıştır. Çünkü, yerel yönetimlerin en sıcak ve güncel sorunlarının başında hizmet üretecek sayıda personel rezervine halen

sahip olmamaları gelmektedir. Bu nedenle, yerel yönetimlerin kütüphanelere personel takviyesi mümkün olmadığı gibi kütüphane personelinin kütüphane dışında ki görevlere aktarılması büyük olasılıktır. Yılmaz'ın bu konuda yaptığı bir çalışmada "İlçe özel idareleri birinci derecede önemli gördükleri sorunlar olarak personel yetersizliği, mali kaynak yetersizliği, nitelikli eleman yetersizliği, yasal karışıklıklar ve yatırım sıkıntıları konularını belirtmişlerdir. Aynı çalışmada, özel idare müdürlerinin kütüphanelerin %66,7 oranında bakanlığa bağlı kalması ve özel idarelere devredilmemesi yönündeki görüşler oldukça dikkat çekicidir (Yılmaz, 2013, s. 357-359).

Türkiye'de, kütüphane hizmetlerinin asıl yürütücüsünün kim olacağı konusunda ulusal bir politika olmayışı kargaşayı da beraberinde getirmektedir. Belediyeler kısmen kendini bu konuda sorumlu görmekte, ancak bu durum belediye başkanlarının duyarlılığı ve kişisel ilgisiyle sınırlı kalmaktadır. Türkiye'de okuma alışkanlığının gelişmemiş olması kütüphanelerin de gelişimini olumsuz etkilemektedir. Öte yandan, kısa vadede vatandaşların günlük ihtiyaçları içinde kitap gibi basılı kaynakların üst sıralarda yer alması mümkün görünmediğinden kütüphane hizmeti sahiplenilmemektedir. Bu duruma güncel bir örnek vermek gerekirse; Antalya'nın Demre ilçesinde belediyenin girişimi ile kurulan halk kütüphanesi personel eksikliği nedeniyle belediye meclisi kararını takiben Kültür ve Turizm Bakanlığına devredilmiştir (Antalya son haber, 2015). Kütüphanelerin yerel yönetimlere devri için oldukça ironik bir vaka olan bu son durum, Türkiye'de halk kütüphanelerinin sahip çıkılması gereken bir kurum olduğunu açıkça göstermektedir. Bakanlık kendi bünyesindeki halk kütüphanelerini yerel yönetimlere devretmeye gayret ederken yerel yönetimler ise personel ve mali sorunlar nedeniyle bünyelerindeki kütüphaneleri bakanlığa devretmeye çalışmaktadır. Bakanlık, devredemediği ilçe kütüphanelerini de zaman zaman bakanlar kurulu kararıyla kapatma yolunu izlemektedir. Bursa'nın Gemlik ilçe halk kütüphanesi 15 Ekim 2009 tarihli Resmî Gazetenin 27377 sayılı nüshasında yayınlanan bakanlar kurulu kararı ile kapatılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009). Yaşam boyu öğrenme merkezleri olarak düşünülmesi ve sayıları ile niteliklerinin artırılması gereken ilçe halk kütüphanelerinin, gereken değeri göremediği anlaşılmaktadır.

Yasal altyapısı oluşturulmadan yerel yönetimlere devredilen ve ilerleyen süreçte devredilecek kütüphanelerin durumunun

kötüye gideceği düşünülmektedir. Devredilen ve bu güne kadar sahihsiz kalan halk kütüphaneleri bakanlık tarafından yeterince denetlenmemekle birlikte, belediyelerin mevcut işleyişi, eleman yetersizliği, kütüphanelerin belediyelerin asli görev alanına girmeyişi ve spor yatırımları gibi siyasi kazanç sağlayacak bir yatırım olmaması, kaynak tüketen bir birim olarak görülmesi, belediyelerin maddi yetersizlikleri içinde kaynak üretmiyor oluşu kütüphanelerin işleyişini engelleyecek, ilgisizlik ve durağanlık bu kurumların yok oluşunu hızlandıracaktır. Yerel yönetimler tarafında halk kütüphanesi hizmetlerinin verildiği ülkelerde, yerel yönetim yapısının güçlü olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. Ancak güçlü yerel yönetim yapılarına sahip ülkelerde güçlü bir halk kütüphanesi sisteminin varlığından söz edilebilir. Bu tür ülkelerde, halk kütüphanesi sisteminin, o ülkelerin genel ve yerel yönetim yapılarının birer parçası ve doğal sonucu olarak oluşur ve işlevini gerçekleştirir. (Yılmaz, 1997, s.114).

Ülkemizde halk kütüphanesi hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından hangi ilkeler çerçevesinde organize edileceğini net bir şekilde ortaya koyan bir yasa ya da kapsayıcı bir mevzuat bulunmamaktadır. Halen devir sonrası kütüphane hizmetlerine yönelik özel idare, belediye ve büyükşehir belediyesi kanunlarında bir düzenleme de yapılmamıştır. Dolayısıyla TBMM'den Kültür ve Turizm Bakanlığı teşkilat yasasında yapılacak bir/birkaç değişiklik maddesi ile halk kütüphanelerini devralacak yerel yönetimlerin sürece hazırlanması mümkün görünmemektedir. Halk kütüphanesi yasası olmadan, hukuksal altyapı oluşturulmadan 1-2 madde ile gerçekleştirilecek devir geriye dönüşü olanaksız yanlışlıklara neden olacağı düşünülmektedir. Türkiye'de halk Kütüphanesi sistemini başarılı bir şekilde dönüştürerek yerel yönetimlere bağlanabilmesi için yeni yasal düzenlemelere ihtiyaç olduğu açıktır.

Sonuç ve Öneriler

Kütüphaneleri devralması planlanan belediye veya özel idare kurumlarında kütüphaneleri sevk ve idare edebilecek uzman personel ve yönetici bulunmadığından sunulacak hizmetin niteliği tartışılır olacaktır. İlçe halk kütüphanelerinin güncel sorunları olan yetersiz personel, bütçe, bina sorunlarının aynı şekilde ilçe belediye ve özel idarelerinin de çözüme kavuşturamadıkları birincil sorunlar olarak devam edeceği öngörülmektedir. Bu konular tartışılıp karara bağlanmadan

gerçekleştirilecek devir işleminin onarılmaz hatalara neden olacağı, var olan kütüphane sistemine zarar vereceği ve kütüphanelerin işlevsiz kalacağı düşünülebilir. Devirle ilgili pilot uygulamalar yapılması ve elde edilecek sonuçlara göre bir yol haritası çizilmesi gerekmektedir. Güncel ve ileriye dönük vizyonu bulunan yasal alt yapı çalışmalarının Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü tarafından titizlikle ele alınması gerekmektedir. Türkiye’de, birkaç iyi örnek dışında varlıkla-yokluk arasında gidip gelen ilçe/kasaba halk kütüphanelerinin mevcut halleriyle olası bir devire hazır olmadıkları ortadadır. Bakanlığın ısrarla devir konusundaki bu tutumundan vazgeçerek bu kurumlarda çalışan personelin motivasyonunu artırması gerekmektedir. Aynı şekilde, devir yapılacağı öngörüsü ile personel, ödenek, materyal dağıtımı konularında ilçe ve kasaba halk kütüphanelerine karşı takınılan olumsuz yaklaşımlara son verilmesi gerekmektedir.

Hali hazırda ilçe kamu kurumları teşkilat yapısında Kültür ve Turizm Bakanlığı’nı diğer bakanlık birimleri gibi eşit şekilde temsil eden halk kütüphaneleri, öngörülen devir sonrası protokolde kendisine eşit durumda olan bir başka kurumun (özel idare) birimi olacağı ve temsil yetkisini kaybedeceği de düşünülmektedir. Bu yaklaşımın, yerel toplum içinde hem kurumsal prestij ve itibar kaybına neden olacağı hem de kütüphanelerin önemini kaybetmesi yönünde ciddi bir girişim olacağı düşünülebilir. Devir ile birlikte kurum kültürü de ortadan kalkacağından kütüphaneler için bu konuda ki değişim onarılmaz hasara neden olacaktır

Halk kütüphanelerinin farklı ülkelerde yerel yönetimlere bağlı olarak hizmet verdikleri görülmektedir. İyi işletilen organizasyonlar içinde yer alan bu kütüphaneler görevlerini oldukça başarılı sürdürmektedirler. Başarılı yürütülen ve ülkemizde de örnek alınmaya çalışılan bu kütüphanelere ait mevcut modellerinin kaynağı sağlam kurulmuş yasal alt yapıları ve bunu düzenli yürüten yerel yönetimler olduğu söylenebilir. Demokratik yönetim koşullarının yerleşik hale geldiği bu ülkelerde neredeyse tüm kamu hizmetleri yerel yönetimler tarafından verilmektedir. Günümüz insan hakları ve ileri demokrasi uygulamalarına sahne olan modern ülkelerde dış ilişkiler, anayasal düzen ve ulusal yönetim hariç olmak üzere tüm kamu hizmetleri bürokrasi ortadan kaldırılarak yerinden üretilerek sunulmaktadır. En ileri uygulama Finlandiya’da görülmektedir. Finlandiya’da 2010 yılında il yönetimleri (valilikler) tamamen kaldırılmıştır (Wikipedia,

2013). Ancak ülkemizde yerel yönetimlerin modern sayılabilecek yapıda olmadıkları, merkezi yönetimin vesayeti altında oldukları bir gerçektir. Hatta son çıkarılan 6360 sayılı torba kanunla 559 adet belediye kapatılmış ve bu belediyelerin sundukları hizmetler il ve ilçe merkezlerindeki belediyelere kaydırılmıştır. Yerel yönetimlerin bile varlık mücadelesi verdiği ülkemizde ilçe halk kütüphaneleri yerel yönetimlere devredilmemelidir. Çünkü;

- Ülkemiz halk kütüphanelerinin il, ilçe ve şube kütüphaneleri biçiminde birbirleriyle birbirleriyle bağımlı bir sistemleri vardır. Bu sistem kütüphaneler farklı yapılanmalara gidilerek bölünmemelidir.
- Öngörülecek bir devirin kütüphanelere özgü yasal mevzuat eksikliklerinin giderilmesinden sonra bütün kütüphaneleri kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.
- Pilot uygulama yapılmadan kesinlikle acele davranarak kütüphane devri yapılmamalıdır.
- Bu güne kadar protokollerle belediyelere devredilen ve tamamı kapatılan 321 adet halk kütüphanesinin akıbeti irdelenmeli ve belediyelerin bu konuda neden başarısız oldukları araştırılmalıdır.
- Ülkemizde etüt edilmeden yasa gücü ve zorlamasıyla kapatılan kamu kurumları olmuştur. Halk kütüphaneleri de bu kervana katılmamalı ve vazgeçilebilir kurumlar gözüyle görülmemelidir.
- Yurtdışından yerel yönetimler için iyi örnek olarak bilinen Almanya’da bile belediyelerin “Bütçe yetersizliği nedeniyle bazı yerlerde şube kütüphanelerini kapattığı.” (Yılmaz ve Akman, 2005) gerçeği göz ardı edilmemelidir.
- Halk kütüphaneleri belediyeler için politik getirisi olan bir yatırım değildir. Bu nedenle gereksiz ve kaynak tüketen bir organizasyon olarak görülebilir.
- İnsanın okul öncesi ve sonrasında bilgi gereksinimi karşılama ve karşılaştığı sorunlara çözüm bulmasında halk kütüphanelerine büyük görevler düşmektedir (Akman, 2000). Bu sebeple kütüphanelerin yönetim konusunda profesyonel tavır sergilemeyen yerel yönetimlerin kontrolünde bu görevleri yerine getirmesi mümkün görünmemektedir.
- Devir sonrası ücretsiz olan kütüphane hizmetlerinin yurtdışı örnekleri gibi ücretli hale gelebileceği,

belediye yönetimlerince kütüphanelerin kendi masraflarını çıkarmaları için bu yola başvurmasını isteyebileceği unutulmamalıdır.

Teşekkür

Bartın Ulus Kültür ve Sanatevi Halk Kütüphanesi yönetimi olarak bizleri konu hakkında bilgi paylaşımında bulunabilmek adına sempozyuma davet eden Nilüfer Belediyesi'ne ve Sayın Prof. Dr. Bülent Yılmaz'a teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Akman, İ. (2000). Bilgi çağı ve halk kütüphaneleri [Okuyucu Mektupları]. *Türk Kütüphaneciliği*, 14 (3), 355-356.
- Akman, İ. (2009). Özel idarelere devir: Halk kütüphanelerinin geleceği, *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 609-613.
- Antalya son haber. (2015). Demre'ye halk kütüphanesi. Erişim adresi: <http://www.antalyasonhaber.com/yerel%20gundem/demreye-halk-kutuphanesi---haber-id-28739.html>
- İlgesam. (2011). Avrupa yerel yönetimler özerklik şartı ve Türkiye. Erişim adresi: <http://www.bilgesam.org/incele/753/-avrupa-yerel-yonetimler-ozerklik-sarti-ve-turkiye/#.Vq5Jx7KLTDC>
- Demircioğlu, Ö. (2007) Türkiye'de halk kütüphanesi hizmetlerinin yerel yönetimlere devri konusunda kütüphane yöneticileri ve kütüphanecilerin yaklaşımları. (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/102.pdf>
- Güneysu, S. (2013). Erişim adresi: http://www.turkyaybir.org.tr/haberler/halk-kutuphaneleri-yerel-yonetimlere-devredildi/388_23/01/2016
- İğrek, M. (2013). Erişim adresi: http://www.zaman.com.tr/kultur_bakanlik-belediyelere-devretti-tasra-kutuphaneleri-sahipsiz-kaldi_2159147.html
- İnanç, H ve Ünal, F. (2016). Avrupa yerel yönetimler özerklik şartı ve Türkiye'de belediyeler. Erişim adresi: http://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/17/1-24.pdf

- Kültür ve Turizm Bakanlığının Bazı Taşra Kuruluşlarının İl Özel İdareleri ve Belediyelere Devredilmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı. (2010). Erişim adresi: www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0810.pdf
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Bursa Gemlik ilçe halk kütüphanesi müdürlüğünün kaldırılması hakkında karar. (2009). Erişim adresi: <http://www.memurlar.net/haber/151097/>
- KYGM. (2011). Türkiye okuma kültürü haritası araştırması sonuçları açıklandı. Erişim adresi: <http://www.kygm.gov.tr/TR,36/turkiye-okuma-kulturu-haritasi-arastirmasi-sonuclari-ac-.html>
- Okçu, M. ve Özgür, H. (2013). Dünyada yerel yönetimler. Ankara. Seçkin Yayıncılık
- Parlak, B. (2010). Yerel yönetimler, yerel siyaset ve kentsel politikalar. Bursa. Dora Yayıncılık.
- Wikipedia (2013). Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Finlandiya%27n%C4%B1n_illeri#Eski_iller
- Wikipedia (2015). Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Yerel_y%C3%B6netim
- Yalçındağ, S. (1995). Yerinden yönetim, yerel yönetim, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 4 (2) 3-19.
- Yılmaz, B. (1997). Yerel yönetimler ve halk kütüphanesi hizmeti: Türkiye için bir değerlendirme, *Türk Kütüphaneciliği*, 11 (2), 113-133.
- Yılmaz, B. (2005). Türkiye’de kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması süreci ve halk kütüphaneleri, *Türk Kütüphaneciliği*, 19 (1), 56-77.
- Yılmaz, B. (2013). Halk kütüphaneleri araştırmalar görüşler. Ankara: TKD Ankara Şubesi.
- Yılmaz, B. ve Akman, İ. (2005). Yerel Yönetimler ve Halk Kütüphaneleri: Almanya Örneği ve Türkiye Üzerine Bazı Değerlendirmeler. Erişim adresi: [http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/bilgiunive_rsitesikonferans2005mayis%20\(1\).pdf](http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/bilgiunive_rsitesikonferans2005mayis%20(1).pdf)